

JAARVERSLAG 2024

GRENSVERLEGGEND SAMENWERKEN

**UITVOERING
VAN HET
GEMEENSCHAPPELIJK
WERKPROGRAMMA
2025-2028**

SECRETARIAAT-GENERAAL
SECRETARIAT GÉNÉRAL

Colofon

Verantwoordelijke uitgever:

De heer Frans Weekers
Secretariaat-generaal van de Benelux Unie
Regentschapsstraat 39 BE-1000 Brussel
Tel. +32 (0)2 519 38 11

Lay-out en redactie:

Secretariaat-generaal Benelux

Coördinatie:

Strategische Coördinatie van het Secretariaat-generaal van de Benelux Unie

Datum: Juni 2025

Deze publicatie is beschermd door auteursrecht.

Inhoud

VOORWOORD VAN HET COLLEGE VAN SECRETARISSEN-GENERAAL	4
HET JAAR 2024 IN BEELD	6
VEILIGHEID	8
Implementatie van het Politieverdrag	9
Grensoverschrijdende integrale aanpak en gezamenlijke controleacties	10
Crisisbeheersing: paraatheid en veerkracht	12
Asiel en migratie	13
Overige samenwerking	14
INTERNE MARKT EN ECONOMIE	16
Concurrentievermogen en weerbaarheid	17
Detailhandel	18
Duurzaam transport	19
Arbeidsmobiliteit en werkgelegenheid	21
Grensoverschrijdende toegang tot media en digitale agenda: naar een verbonden toekomst	22
Overige	23
DUURZAME ONTWIKKELING EN ENERGIE	24
Export van vervuilde brandstoffen	25
Klimaat, klimaatadaptatie en waterbeheer	25
Waterstof	26
Penta-samenwerking	27
Gas platform	28
Windenergie	28
Circulaire economie en innovatie	29
Duurzame en gediversifieerde landbouw	29
Voedselveiligheid en diergezondheid	30
Natuur en biodiversiteit	31
Luchtkwaliteit	31
GRENSOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING	32
Verdrag rond sociale fraude en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden	33
Samenwerking op fiscaal gebied	33
INTERREGIONALE BETREKKINGEN	34
Noordrijn-Westfalen	35
Hauts-de-France	35
Grande Région	36
Baltische Staten	36
Noordse Raad	36

VOORWOORD VAN HET COLLEGE VAN SECRETARISSEN-GENERAAL

In 2024 vierden we een bijzonder moment: 80 jaar Benelux-samenwerking en de eerste officiële Benelux-dag. Die dag stond niet alleen in het teken van terugblikken, maar vooral van vooruitkijken: met oud-premiers, studenten, beleidsmakers en partners uit binnen- en buitenland werd stilgestaan bij de meerwaarde van samenwerking, nu en in de toekomst. Want de Benelux is geen monument, maar een instrument. Een instrument dat keer op keer zijn nut bewijst als het actief wordt ingezet. Wat begon als een vooruitziend douane-akkoord in de nadagen van de Tweede Wereldoorlog, is uitgegroeid tot een uniek laboratorium voor grensoverschrijdende samenwerking in Europa.

De kracht van de Benelux zit vandaag nog steeds in zijn wendbaarheid en in het vermogen om snel en doelgericht te handelen op dossiers die vragen om een concrete en pragmatische aanpak. Juist daar waar bredere structuren tijd nodig hebben om tot besluitvorming te komen, kan de Benelux ruimte creëren voor vernieuwing, harmonisatie en experiment. Of het nu gaat om grensoverschrijdende veiligheid, de interne markt, duurzame energie, arbeidsmobiliteit of voedselveiligheid – de Benelux heeft ook in 2024 laten zien dat ze het verschil kan maken, juist in tijden van snelle veranderingen en geopolitieke verschuivingen.

In 2024 werd bovendien gewerkt aan de totstandkoming van een nieuw gemeenschappelijk werkprogramma voor 2025–2028. Dit meerjarenprogramma stelt de Benelux in staat om ook in de komende jaren flexibel en krachtig in te spelen op maatschappelijke en internationale ontwikkelingen. Tegelijkertijd werd voortgebouwd aan de modernisering van het Secretariaat-generaal, onder meer via de verdere uitrol van het nieuwe HR-beleid, een modernere communicatiestrategie en een versterkte financiële huishouding. Goed bestuur staat voorop. Ook de relatie met de Europese Unie werd verder verdiept. De Benelux is immers niet enkel een pionier voor Europees beleid, maar kan er ook als waardevolle aanvulling op dienen. Er vonden structurele overleggen plaats met de permanente vertegenwoordigingen van de Benelux-landen bij de EU, en de Europese Commissie werd nadrukkelijk betrokken bij diverse initiatieven. Daarnaast werd de samenwerking met aangrenzende regio's, deelstaten en bevriende samenwerkingsverbanden versterkt. In dit verslag leest u hoe de Benelux Unie onder Belgisch voorzitterschap uitvoering heeft gegeven aan het jaarplan voor 2024. Hoe zij tastbare resultaten heeft geboekt, belemmeringen heeft helpen wegnemen en impulsen heeft gegeven aan nieuwe samenwerking.

Daarbij is ook dank verschuldigd aan het Benelux Parlement, dat via aanbevelingen de samenwerking richting geeft, en vanzelfsprekend aan de medewerkers van het Secretariaat-generaal, wier inzet en professionaliteit de motor vormen achter de vele initiatieven en projecten.

Frans Weekers
Secretaris-generaal

Michel-Etienne Tilemans
Adjunct-secretaris-generaal

Jean-Claude Meyer
Adjunct-secretaris-generaal

v.l.n.r. de heren Tilemans, Weekers en Meyer

HET JAAR 2024 IN BEELD

10 JANUARI

ONDERTEKENING TERUG- EN OVERNAME-
AKKOORD EN VISUMVRIJSTELLING MET
MONGOLIË

12 MAART

INTERNATIONAAL SYMPOSIUM OVER HET
VERKLEINEN VAN DE BTW-KLOOF EN HET
BESTRIJDEN VAN BELASTINGFRAUDE

26 MAART

PRESENTATIE VAN BENELUX-ROADMAP TIJDENS
DE EUROPESE WATERTOP

23 JANUARI

PRESENTATIE JAARPLAN EN OPENING BEL-
GISCH VOORZITTERSCHAP VAN DE BENELUX
UNIE

21 MAART

BENELUX-SYMPOSIUM OVER INTEGRALE
AANPAK VAN GRENSOVERSCHRIJDENDE
CRIMINALITEIT

1 MEI

INWERKINGTREDING VAN HET VERDRAG
AUTOMATISCHE ERKENNING VAN HOGER-
ONDERWIJSDIPLOMA'S TUSSEN BENELUX-
LANDEN EN BALTISCHE STATEN

17 MEI
BENELUX-VERKLARING VOOR REGULERING EN
HARMONISATIE VAN PYROTECHNISCHE
ARTIKELN (STRIJD TEGEN VUURWERKMISBRUIK)

5 SEPTEMBER
BENELUX-DAG: 80 JAAR
BENELUX-SAMENWERKING

© dk ministry of energy

26 NOVEMBER
BENELUX-TOP

22 JULI
BELGISCH-NEDERLANDSE POLITIESAMENWERKING
IN KNOKKE

24 OKTOBER
BIJENKOMST NORTH SEAS ENERGY
COOPERATION IN DENEMARLEN

16 DECEMBER
OVERLEG MKB/KMO-ORGANISATIES

VEILIGHEID

Veiligheid blijft een kernprioriteit voor de Benelux Unie, met een focus op de implementatie en operationalisering van het nieuwe Benelux-Politieverdrag, crisisbeheersing, asiel en migratie, justitie en overige initiatieven. Het jaarplan 2024 stelde als doel de grensoverschrijdende veiligheid te versterken, wat werd gerealiseerd door strategische overleggen en concrete acties.

IMPLEMENTATIE VAN HET POLITIEVERDRAG

De inwerkingtreding van het nieuwe Benelux-Politieverdrag aan het einde van 2023 was een mijlpaal in de samenwerking tussen de politiediensten van België, Nederland en Luxemburg. In 2024 stond de eerste operationele toepassing centraal, met snelle en efficiënte interventies in grensgebieden, vooral tijdens grootschalige evenementen en noodsituaties.

Een Benelux-symposium op 21 maart in Breda, met als thema de grensoverschrijdende integrale aanpak, bracht vertegenwoordigers van alle betrokken ministeries, het openbaar ministerie, de politie en lokale autoriteiten bijeen. Tijdens het symposium werden mogelijkheden, beperkingen en leerpunten besproken, met bijzondere aandacht voor de toepassing van het Benelux-Politieverdrag. De bijeenkomst legde een stevig fundament voor verdere samenwerking rond de integrale aanpak van grensoverschrijdende criminaliteit. Deelnemers kregen belangrijke inzichten in de uiteenlopende nationale wetgevingen op het gebied van bestuurlijke aanpak – een essentieel onderdeel van het Politieverdrag. Deze verheldering van elkaars structuren bood politiefunctionarissen en bestuurders een gedeelde basis en praktische handvatten voor een succesvolle en gecoördineerde uitrol van het verdrag in de Benelux-regio.

Een strategisch overleg van de Benelux-politiefchefs in april benadrukte de noodzaak van een gezamenlijke, toekomstgerichte strategie voor grensoverschrijdende politiezorg. In het verlengde

daarvan werden op operationeel niveau gezamenlijke acties en controles opgezet en werden gerichte opleidingen georganiseerd, onder meer voor verkeers- en zeevaartpolitie. Deze initiatieven droegen direct bij aan het versterken van de operationele samenwerking tussen en slagkracht van de drie Benelux-landen.

Parallel hieraan vond op 8 oktober een belangrijk seminarie plaats, georganiseerd in samenwerking met ITEM en de Universiteit Maastricht. Dit evenement was gericht op de evaluatie van het Benelux-Politieverdrag en diende als beleidsmatig reflectiemoment. Tijdens het seminarie werden de mogelijkheden van het verdrag toegelicht aan vertegenwoordigers van de aangrenzende Duitse deelstaten – Noordrijn-Westfalen, Nedersaksen, Saarland, Rijnland-Palts, Baden-Württemberg – en de Duitse Bond. Het evenement versterkte niet alleen het netwerk met deze partners, maar voedde ook hun dialoog met Frankrijk over een nieuw bilateraal politieverdrag. Zo droeg het seminarie bij aan een bredere dynamiek van regionale samenwerking. In aanvulling daarop startten de eerste reflecties op een tweede tranche van verdragsafspraken, waaronder grensoverschrijdende opsporing, directe raadpleging van politiedatabanken en toegang tot bevolkingsregisters. De onderhandelingen hierover worden in de loop van 2025 verwacht.

GRENDOERSCHRIJDENDE INTEGRALE AANPAK EN GEZAMENLIJKE CONTROLEACTIES

In 2024 zette de Benelux Unie nadrukkelijk in op een grensoverschrijdende integrale aanpak van criminaliteit, waarbij bestuurlijke, administratieve en operationele instrumenten in samenhang worden ingezet en waarbij nadrukkelijk ook openbare ministeries worden betrokken, alsmede private partijen zoals rederijen.

Het onderwerp kreeg bovendien bredere weerklank op Europees niveau: het Belgisch Benelux-voorzitterschap agendeerde de grensoverschrijdende integrale aanpak van criminaliteit ook tijdens het Belgische EU-voorzitterschap in de eerste helft van 2024. De oprichting van de Europese Ports Alliance tegen drugshandel en georganiseerde misdaad – een initiatief dat onder andere werd geïnspireerd door eerdere Benelux-ervaringen en waarin de Benelux-landen een actieve aanjagersrol vervulden – past in deze gedachte.

Naast deze beleidsmatige lijnen werd de integrale aanpak vooral concreet zichtbaar in de operationele samenwerking onder de Hazeldonkstructuur. Onder deze vlag vonden in 2024 vijf grote Étoile-controleacties en diverse kleine acties plaats, georganiseerd in nauwe samenwerking met Frankrijk. Deze acties zijn bij uitstek integraal: ze worden uitgevoerd door meerdere diensten uit verschillende landen – zoals politie, douane, inspectiediensten en openbare aanklagers – die ieder optimaal gebruikmaken van hun nationale mandaten. Door deze mandaten slim te combineren, kunnen controles sneller schakelen, effectiever optreden en juridische barrières overbruggen die in een enkelvoudige nationale aanpak onvermijdelijk zouden zijn.

De Étoile-acties richtten zich in 2024 onder meer op drugssmokkel en leverden dankzij betere voorbereiding en informatie-uitwisseling tastbare resultaten op: inbeslagnames, arrestaties en waardevolle inlichtingen die de analysecapaciteit van de verschillende diensten versterkten. Begin 2025 werden de gezamenlijke resultaten gepresenteerd, waaronder twee spraakmakende zaken. In januari werd in Oost-Vlaanderen 317 kilo XTC (circa 800.000 pillen) aangetroffen in een voertuig, met een geschatte straatwaarde van 8 miljoen euro. In december onderschepte de Nederlandse politie een busje met Franse kentekenplaten waarin doodskisten gevuld bleken met 230 kilo cocaïne, goed voor 11,5 miljoen euro. In beide dossiers is internationale samenwerking ingezet om verdachten, locaties en routes verder in kaart te brengen.

Naast de operaties werd de samenwerking structureel ondersteund door intensieve overlegmomenten: onder meer vijf vergaderingen van het operationele overleg OPS-HAZ, drie bijeenkomsten van de gerechtelijke politie (JUD-HAZ), één overleg van magistraten (MAG-HAZ) en een strategisch overleg (STRAT-HAZ). In samenwerking met het Secretariaat-generaal organiseerde Nederland een gespecialiseerde INTELL-workshop voor data-analisten uit de betrokken landen. Deze richtte zich op het verbeteren van de informatiestroom vóór, tijdens en na controles, met als doel de operationele impact te vergroten.

Een belangrijke stap in 2024 was de evaluatie van het Operationeel Actieplan 2021–2024. Op basis daarvan werd een nieuw OAP 2025–2028 opgesteld. Tevens werd afgesproken dat in aanvulling op parallelle controles, ook gemengde operaties met gezamenlijke ‘back office’-capaciteit zullen worden opgezet.

Daarmee groeit Hazeldonk uit tot een voorbeeldmodel van hoe geïntegreerde grensoverschrijdende veiligheid in Europa functioneel en effectief kan worden georganiseerd. Ook op het vlak van operationele criminaliteitsbestrijding werden belangrijke stappen gezet. De Benelux richtte een nieuwe werkgroep op rond criminaliteit via de luchtvaart, gericht op zowel het commerciële als private luchtverkeer. Deze werkgroep ontwikkelt maatregelen om misbruik van luchthavens en vliegverkeer door georganiseerde misdaad, met name in de drugslogistiek, effectiever te bestrijden. Parallel daaraan werd de strijd tegen drugsmokkel via post- en pakketverkeer geïntensiveerd.

Verder werden in 2024 de eerste stappen gezet richting verdere samenwerking op justitieel gebied. Zo vond er onder meer een overleg plaats met de procureur des Konings van parket Antwerpen en de Belgische drugscommissaris en kwamen de Europese bestuurders van verschillende justitiële diensten op het Benelux-huis bij elkaar, waaronder de hoofden van de openbare ministeries; de hoofden van de immigratie- en naturalisatiediensten en de antiterrorismecoördinatoren, in het kader van de *European Month of Implementation* – een evenement dat in samenwerking met de Nederlandse permanente vertegenwoordiging bij de EU werd georganiseerd.

Deze werkwijze toont aan dat de Benelux niet alleen beleidsmatig, maar ook op de werkvloer grenzen weet te slechten. Het is een aanpak die navolging verdient – en die aantoont dat samenwerking geen doel op zich is, maar een krachtig middel om concrete veiligheid te realiseren.

CRISISBEHEERSING: PARAATHEID EN VEERKRACHT

De Benelux versterkte in 2024 zijn crisisbeheersingscapaciteit door strategisch overleg, praktijkgerichte oefeningen en grensoverschrijdende samenwerking. Een van de pijlers daarbij was het organiseren van gerichte workshops en conferenties, waaronder een bijeenkomst over nationale weerbaarheden een internationale conferentie over crisiscommunicatie in stedelijke gebieden. Deze evenementen brachten overheden, hulpdiensten en communicatie-experts uit België, Nederland, Luxemburg, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland samen, en leverden concrete aanbevelingen op om de weerbaarheid van stedelijke gebieden bij complexe crisissituaties te vergroten.

Een belangrijk ijkpunt in 2024 was de PENTEX'24-oefening, een crisisoefening waarbij grootschalige incidenten op de elektriciteitsinfrastructuur werden nagebootst. Deze oefening testte niet alleen de paraatheid van nationale en regionale crisisstructuren, maar leverde ook waardevolle inzichten op over communicatie, besluitvorming en praktische solidariteit tijdens een noodsituatie. PENTEX'24 maakte bovendien duidelijk dat het hier ging om méér dan crisisbeheer alleen: de oefening vormde een concreet voorbeeld van een integrale aanpak waarin energiezekerheid, marktwerking en veiligheid samenkomen. De oefening illustreerde de sterke onderlinge afstemming tussen de Benelux-landen en hun partners in Pentaverband en bevestigde daarmee het belang van gezamenlijke voorbereiding.

De directeuren-generaal van de Benelux-crisiscentra kwamen in 2024 tweemaal op strategisch niveau bijeen, ondersteund door vier werkgroepen. Dit resulteerde onder meer in de ondertekening van een zogeheten 'technische afspraak' over publiekscommunicatie tussen de drie betrokken crisiscentra uit de lidstaten. Deze technische afspraak, formeel ondertekend in januari, was volledig in lijn met de doelstellingen van het jaarplan 2024 om de crisisrespons te verbeteren en informatievoorziening aan burgers beter af te stemmen.

De samenwerking kreeg verdere vorm via een testdag van communicatiemiddelen op 25 maart, waarbij telefonie, e-mail en videocommunicatie tussen de crisiscentra van de drie landen succesvol werden getest. Een werkbezoek aan het crisiscentrum van Noordrijn-Westfalen op 9 en 10 oktober bood gelegenheid om ervaringen uit te wisselen met deze belangrijke buurregio en de banden met Duitsland te verdiepen. Een thematische workshop over rampenrisicoreductie legde de nadruk op preventie als cruciaal onderdeel van crisisbeheer. In het kader van het bestaande *Memorandum of Understanding* inzake grensoverschrijdende samenwerking werd gewerkt aan het in kaart brengen van bestaande afspraken, aangevuld met een gap-analyse voor wederzijdse bijstand. De gecombineerde inzet op voorbereiding, communicatie, oefening en preventie bevestigde dat de Benelux-landen niet alleen in staat zijn om adequaat op crisissituaties te reageren, maar ook gezamenlijk te bouwen aan een weerbaar en toekomstbestendig crisisbeheersingsmodel.

ASIEL EN MIGRATIE

In 2024 zetten de Benelux-landen in op een gezamenlijke en geïntegreerde aanpak van asiel en migratie. Deze samenwerking richtte zich op zowel beleidsmatige afstemming als operationele versterking, met bijzondere aandacht voor het stroomlijnen van terugkeerprocedures.

De samenwerking met derde landen werd concreet versterkt door de ondertekening van drie bilaterale overeenkomsten: een terug- en overnameakkoord en een visumvrijstellingsakkoord met Mongolië op 9 januari, en een herzien visumvrijstellingsakkoord met Kazachstan op 7 november.

Deze verdragen verbeteren de juridische en praktische basis voor migratiebeheer tussen de Benelux en deze partnerlanden.

Op 16 december vond een strategisch overleg op DG-niveau plaats met als doel het ontwikkelen van een gecoördineerd Benelux-standpunt over terugkeerbeleid.

Het overleg resulteerde in geactualiseerde standaardteksten voor readmissieovereenkomsten en visa, evenals een bilan van de lopende onderhandelingen met derde landen.

Daarnaast kwam een ad-hoc werkgroep bijeen in maart om het EU-migratiepact te bespreken. Hierbij werd een gezamenlijke nota opgesteld als reactie op de routekaart van de EU-coördinator voor terugkeer – een initiatief dat nauw aansluit bij de prioriteiten van het Belgische EU-voorzitterschap van de eerste helft van 2024.

De Bijzondere Commissie Personenverkeer en haar subcommissies voor Readmissie en Visa kwamen tweemaal bijeen en ondersteunden de beleidsvoorbereiding. De voortgang in dit dossier bevestigt dat de Benelux als compacte, goed afgestemde regio in staat is om zowel intern als met externe partners doeltreffend op te treden bij complexe migratievraagstukken.

OVERIGE SAMENWERKING

In 2024 heeft de Benelux Unie verder ingezet op het versterken van de rechtsorde, de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit en de bescherming van burgers.

Een belangrijke impuls werd gegeven door de goedbezochte studiedag over mensenhandel en nieuwe technologieën op 12 december, waarin werd onderzocht hoe technologische middelen autoriteiten kunnen ondersteunen bij het opsporen en bestrijden van mensenhandel. Deze themadag benadrukte de noodzaak van een gezamenlijke en moderne aanpak van grensoverschrijdende uitbuiting.

Daarnaast werden diverse innovatieve initiatieven ontplooid. Een in het oog springend voorbeeld was de verdere implementatie van het Pyro-pass-systeem, ontworpen om fysiek letsel en materiële schade door vuurwerkmisbruik te voorkomen.

Via nationale webportalen kunnen economische actoren nagaan of gebruikers van pyrotechniek over de vereiste certificering beschikken. België en Nederland hebben de implementatie afgerond, terwijl Luxemburg zich in de afrondende fase bevindt. Deze benadering – waarin markttoegang wordt gekoppeld aan veiligheidseisen en verantwoord gebruik – toont hoe een integrale benadering van verschillende domeinen tot concrete resultaten kan leiden. Het Pyro-pass-systeem wordt inmiddels beschouwd als mogelijke blauwdruk voor EU-brede wetgeving. In dat kader zijn voorbereidende gesprekken met de Europese Commissie reeds opgestart.

Het belang van een striktere aanpak wordt onderstreept door het toenemende gebruik van zwaar vuurwerk door criminele netwerken, onder meer bij aanslagen op woningen en bedrijven of bij confrontaties met politie. Binnen de Benelux werden dit jaar gerichte werkbesprekingen gehouden over deze problematiek, onder meer met inspectiediensten en openbaar aanklagers. Deze bijeenkomsten leidden tot de ontwikkeling van gezamenlijke richtlijnen en de versterking van informatie-uitwisseling, zowel binnen de Benelux als richting buurlanden. Als verdere impuls voor actie vond op tijdens het Belgische EU-voorzitterschap op 16 mei 2024 een Benelux-ministeriële bijeenkomst plaats in Rochefort. Tijdens dit evenement werd een gemeenschappelijke Benelux-verklaring ondertekend waarin wordt opgeroepen tot strengere en geharmoniseerde Europese regels voor pyrotechnische artikelen. Deze verklaring, ondertekend onder Belgisch Benelux-voorzitterschap, is nadrukkelijk bedoeld als bijdrage aan de Europese agenda en bevestigt de voortrekkersrol van de Benelux op het snijvlak van veiligheid, marktregulering en grensoverschrijdende samenwerking.

Tien voorbereidende overleggen ondersteunden deze implementatie: waaronder twee grootschalige bijeenkomsten met Noordrijn-Westfalen en de Europese Commissie, vijf gespecialiseerde sessies over juridische en technische uitvoering, en drie gerichte besprekingen over aanslagen met zwaar vuurwerk.

Ook de werkgroep precursoren van explosieven kwam bijeen, op 29 september bij de Luxemburgse douane in Hamm. De deelnemers bespraken de toegenomen risico's op illegaal gebruik van chemische stoffen en de noodzaak van verscherpt toezicht. In vervolg op deze sessie werd afgesproken om de rol van deze werkgroep uit te breiden, mede in het licht van recente incidenten en trends.

Binnen de werkgroep *pre-employment screening*, die zich richt op veiligheidscontroles bij personeel met toegang tot gevoelige informatie, werd in 2024 minder vooruitgang geboekt als gevolg van vertragingen bij de EU-implementatie van het ECRIS-TCN-systeem (Europees strafregister voor onderdanen van derde landen).

INTERNE MARKT EN ECONOMIE

De versterking van de interne markt en economische samenwerking stond in 2024 centraal in het Benelux-beleid. In een snel veranderende wereld met toenemende digitale, ecologische en geopolitieke uitdagingen, zette de Benelux Unie in op het vergroten van het concurrentievermogen, het stimuleren van duurzame mobiliteit, het verbeteren van arbeidsmobiliteit en het versnellen van digitale integratie. Omdat deze complexe uitdagingen niet langer door overheden alleen kunnen worden opgelost, werd de samenwerking nadrukkelijk gezocht met sectororganisaties, werkgeverskoepels, kennisinstellingen en andere partners. Het jaarplan 2024 gaf hiervoor duidelijke richting, met als doel een slagvaardige, toekomstbestendige en inclusieve interne markt te realiseren. Die ambitie kreeg vorm via strategische overleggen, nieuwe werkgroepen en grensoverschrijdende projecten – gericht op groei, innovatie en het wegnemen van belemmeringen voor burgers en ondernemers.

CONCURRENTIEVERMOGEN EN WEERBAARHEID

In 2024 heeft de Benelux Unie zich wederom actief ingezet om het ondernemingsklimaat, met name voor kleine en middelgrote bedrijven (KMO/MKB), te verbeteren. In december werd voor de tweede keer een Benelux-KMO/MKB-rondetafel gehouden, met als doel de economische weerbaarheid van de regio te versterken. De bijeenkomst bracht vertegenwoordigers van werkgevers- en KMO/MKB-organisaties samen om concrete maatregelen te verkennen om ondernemerschap in de Benelux makkelijker te maken. De organisaties riepen vooral op tot verlichting van administratieve lasten – een oproep die breed weerklank vond. Minder papierwerk betekent immers meer ruimte voor innovatie, investeringen en groei.

Het belang van KMO/MKB weerspiegelt zich dan ook nadrukkelijk in het Benelux-jaarplan 2025 en het gemeenschappelijk werkprogramma 2025–2028. In november werd bovendien een beschikking aangenomen die verouderde Benelux-regelgeving rond voeding afschaft, als concreet resultaat in het kader van administratieve vereenvoudiging.

Het strategisch DG-overleg interne markt en economie in juni stond mede in het teken van versterkte samenwerking naar aanleiding van het Europese Letta-rapport. Het overleg leidde tot de oprichting van twee nieuwe overlegstructuren: een stuurgroep KMO/MKB met de *SME Envoys* van de drie landen, en een werkgroep openbare aanbesteding. De Benelux-KMO/MKB-rondetafel in december viel samen met de eerste bijeenkomst van de stuurgroep en markeerde zo een symbolisch én inhoudelijk moment van hernieuwde samenwerking, gericht op het versterken van concurrentiekracht, toegang tot de arbeidsmarkt, vertrouwen en economische samenhang. Daarnaast werd afgesproken de mogelijkheden voor gezamenlijke Europese key performance indicators te verkennen en een gezamenlijke boodschap over de interne marktstrategie aan de Europese Commissie te formuleren.

De thema's die tijdens de rondetafel van 2023 en 2024 aan bod kwamen – zoals grensoverschrijdende detachering, circulaire economie, grensoverschrijdende toegang tot overheidsopdrachten, en fiscale knelpunten – zijn inmiddels door de brancheorganisaties verder uitgewerkt in twee zogenoemde 'PME-papers' gericht aan de Benelux ("Doorbraken Realiseren voor Ondernemerschap in de Benelux" en "Ondernemen in de Benelux:

Barrières Doorbreken voor KMO's en het Brede Bedrijfsleven"). Deze identificeren in totaal twaalf concrete handels- en werkbelemmeringen en doen aanbevelingen rond onder meer erkenning van beroepskwalificaties, accijnsharmonisatie, administratieve lasten, gerecycleerde materialen en bedrijfsoverdracht. De brancheorganisaties hebben de Benelux gevraagd hier komende jaren blijvend aandacht aan te blijven besteden.

DETAILHANDEL

De Benelux-samenwerking rond detailhandel resulteerde in 2024 in een juridische analyse van mogelijke oplossingsrichtingen op Europees niveau voor het probleem van territoriale leveringsbeperkingen (TLB's). Deze analyse kan bijdragen aan het Europese debat over TLB's en vormt een relevante bouwsteen voor de nieuwe Europese interne marktstrategie die medio 2025 wordt gepresenteerd. Een belangrijke stap was dat de langlopende Benelux-oproep tot Europese actie op dit dossier in mei 2024 tijdens de Raad voor Concurrentievermogen expliciet werd ondersteund door meerdere EU-lidstaten. Daarmee groeide het onderwerp uit van een Benelux-prioriteit tot een erkende Europese uitdaging.

Daarnaast werd in het kader van de Benelux-samenwerking rond productvereisten in november een Benelux-beschikking ondertekend over het beperken van lood en cadmium in voedselcontactmaterialen. Deze maatregel beoogt niet alleen betere bescherming van consumenten, maar is ook bedoeld als signaal richting de Europese Unie om dit onderwerp strengere te reglementeren. Om de toepassing van regelgeving voor bedrijven en overheidsdiensten in de Benelux te ondersteunen, werd in 2024 ook de expertenuitwisseling voortgezet rond de implementatie van een nieuwe Europese richtlijn over gerecyclede plastic in voedselcontactmaterialen. Deze samenwerking vergemakkelijkt een consistente en werkbare uitvoering in de drie lidstaten.

DUURZAAM TRANSPORT

In 2024 zette de Benelux Unie flinke stappen richting duurzamer transport, met innovatieve en grensoverschrijdende initiatieven die bijdragen aan een groener mobiliteitssysteem. Zo werd de Benelux-Strategische mobiliteitsagenda vastgesteld, die het kader vormt voor de samenwerking in de komende jaren.

Samen met Noordrijn-Westfalen werd gewerkt aan slimme mobiliteitsoplossingen, waaronder concrete stappen richting elektrisch vliegen binnen het Benelux-NRW-gebied. Tijdens een strategisch luchtvaartoverleg werd de ambitie uitgesproken om deze regio te positioneren als proeftuin voor emissievrije luchtvaart. De werkgroep elektrische luchtvaart kwam vier keer fysiek bijeen en bezocht onder meer Breda Airport. Ze werkte aan een zogeheten 'no-regrets'-document met beleidsaanbevelingen, dat in 2025 wordt aangeboden aan de Europese Commissie (DG MOVE) en als basis dient voor een geplande Benelux-aanbeveling.

Een belangrijke mijlpaal in 2024 was de validatie op 4 november van de studie *Digital Twin for Benelux Road Infrastructure Managers*. Deze studie onderzoekt de haalbaarheid van een gezamenlijke digitale tweeling voor het Benelux-wegennet. Zo'n *digital twin* biedt infrastructuurbeheerders een virtueel model waarmee zij verkeersstromen kunnen simuleren, onderhoud efficiënter kunnen plannen en beleidsbeslissingen beter kunnen onderbouwen op basis van real-time data. Het instrument vormt daarmee een krachtige basis voor datagedreven mobiliteitsbeheer en toekomstgerichte infrastructuurplanning. Als het project wordt gerealiseerd, zou het tot de eerste grensoverschrijdende toepassingen van een digital twin in Europa behoren.

Tegelijkertijd werd op 4 november in het kader van mobiliteitsinnovatie de studie *'Hyperloop in the Benelux: Opportunities for cross-border connectivity and high-tech cluster development'*, gevalideerd. Deze studie onderzoekt mogelijke routes, grensovergangen en industriële kansen. De Benelux-regio werd hierin nadrukkelijk gepositioneerd als geschikte locatie voor testtrajecten en eventuele pilot-projecten, met het oog op toekomstige inzet van deze ultrasnelle en emissievrije vervoerstechnologie. De reeds aanwezige kennis en relevante industriële clusters springen hierbij in het oog. Deze studie werd in aanwezigheid van Europese Commissie (DG MOVE) op de Nederlandse ambassade officieel gepresenteerd. Tevens was het Secretariaat-generaal aanwezig op de lancering van de eerste proefopstelling in Noord-Nederland. Ook in het conventionele transport werden belangrijke stappen gezet. De digitale vrachtbrief kende in 2024 meer dan 1,5 miljoen uitgiftes en zal in september 2025 worden verlengd nu de Europese regelgeving op zich laat wachten. Binnen het goederenvervoer volgde de Benelux nauwgezet de herziening van de Europese richtlijn 'Maten en Gewichten'. De bestaande Benelux-afspraken rond hogere tonnages werden daarbij succesvol behouden. Daarnaast werd gewerkt aan de verkenning van het zogenaamde ZEFES-project, dat zich richt op de inzet van zero-emissievoertuigen in zwaar wegverkeer en op het optimaliseren van logistieke processen.

De werkgroep licht elektrische voertuigen (LEV's) die zich op een kader voor onder andere elektrische steps richt, werkte aan een aanbeveling over verkeersveiligheid met het oog op de harmonisatie van technische vereisten via een mogelijke Benelux-beschikking.

Ook de fiets bleef in 2024 een speerpunt binnen het Benelux-beleid. Er werd verder gebouwd op de *Benelux Bike Declaration* en de daarop gebaseerde Europese Fietsverklaring, die officieel werd aangenomen tijdens het Belgische EU-voorzitterschap in de eerste helft van 2024. De focus lag op thema's als fietsdata, aanpak van fietsdiefstal en beleidsafstemming tussen de lidstaten. Voor de zichtbaarheid van deze inzet nam de Benelux deel met een eigen stand aan *VeloCity*, het toonaangevende internationale fietsevenement dat dit jaar in Gent plaatsvond. Daarnaast werd in samenwerking met Cycling Industries Europe een gezamenlijke EU-Benelux-sectordag georganiseerd. Deze *Bike Sector Summit* trok meer dan 200 actieve deelnemers en onderstreepte de prominente en verbindende rol van de Benelux binnen het Europese fietsdomein.

Tot slot werd gewerkt aan de uitbouw van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen en elektrisch vervoer. In de nationale actieplannen van de lidstaten werd een gezamenlijke paragraaf opgenomen, conform artikel 14 van de relevante EU-verordening. Via het Benelux IDRO-platform werd een enquête uitgezet en vond gegevensuitwisseling plaats over statische en dynamische laaddata. Deze inspanningen droegen bij aan een beter afgestemde, grensoverschrijdende uitrol van laadinfrastructuur en een versnelde transitie naar schonere mobiliteit.

ARBEIDSMOBILITEIT EN WERKGELEGENHEID

Arbeidsmobiliteit werd in 2024 actief ondersteund door een reeks initiatieven die de grensoverschrijdende inzetbaarheid van studenten en professionals vergroten. Een belangrijke mijlpaal was de inwerkingtreding op 1 mei van het Verdrag voor automatische erkenning van hogeronderwijsdiploma's met de Baltische staten, waardoor het voor jongeren en afgestudeerden eenvoudiger werd om zich te verplaatsen en deel te nemen aan de arbeidsmarkt in de Benelux-landen en daarbuiten. Dit verdrag is een zogeheten 'open verdrag' en in de komende jaren zal de Benelux zich voor de aansluiting van nieuwe landen inzetten.

De Stuurgroep Arbeidsmobiliteit speelde een coördinerende rol in de verdere beleidsontwikkeling. Tijdens een consultatiebijeenkomst op 12 november werden knelpunten besproken die grensarbeiders in de praktijk ervaren. Deze input werd meegenomen naar de strategische vergadering op 13 december. De uitwisseling van informatie en ervaringen droeg bij aan een versterkte beleidsafstemming tussen de drie lidstaten.

Op het vlak van de wederzijdse erkenning van beroepskwalificaties werden twee complementaire benaderingen gevolgd: horizontaal, via de toepassing van EU-richtlijn 2005/36, en verticaal, met aandacht voor de wederzijdse erkenning van geprioriteerde kwalificaties in niet-gereguleerde sectoren. Van september tot december ondersteunde een onderzoeker van het ITEM-instituut dit proces met verdiepende studies en analyses. Deze vormden de basis voor overleg met experts en een reeks audits door de Benelux-parlementscommissie sociale zaken, die samen de fundamenteen legden voor een gezamenlijke strategie voor 2025 en daarna.

GRENSOVERSCHRIJDENDE TOEGANG TOT MEDIA EN DIGITALE AGENDA: NAAR EEN VERBONDEN TOEKOMST

In 2024 bleef de Benelux inzetten op het versterken van digitale connectiviteit en het wegnemen van belemmeringen in de grensoverschrijdende toegang tot media. Er vonden gesprekken plaats met publieke omroepen over regelgevende kaders en het bevorderen van vrije distributie van digitale mediacontent.

De digitale agenda was een uitgesproken prioriteit. Tijdens een strategisch overleg over digitalisering en telecommunicatie werd gesproken over de ontwikkeling van digitale infrastructuur, digitale vaardigheden en gebruikersrechten.

De werkgroep telecom kwam tweemaal bijeen en verschoof haar focus van technische kwesties rond 5G-siginaaloverdracht in grensgebieden naar de verdere uitrol van het gigabitnetwerk. Omwille van het Belgische EU-voorzitterschap in de eerste helft van het jaar werden de werkgroepen in het tweede deel van het jaar georganiseerd, daarbij legde het overleg over de uitrol van een gigabitnetwerk legde een solide basis voor verdere uitwerking in 2025.

Binnen de werkgroep e-invoicing werd intensief samengewerkt. Acht bijeenkomsten leidden op 16 maart tot een aanbeveling van het Benelux-comité van ministers (M(2024)1), waarin de Benelux-landen gezamenlijke richtsnoeren vastlegden voor de invoering van elektronische facturatie bij overheidsopdrachten. Mede door de actieve betrokkenheid van het Belgische Benelux-voorzitterschap zijn de voorbereidingen voor de Benelux e-Invoicing Study Day 2025 reeds begonnen in 2024.

Ook digitale archivering kreeg aandacht. Vier bijeenkomsten faciliteerden kennisuitwisseling tussen nationale archiefdiensten, met aandacht voor juridische harmonisatie rond grensoverschrijdende toegang tot overheidsinformatie. Daarbij werden onder meer het Digil4Arch-initiatief en eIDAS 2.0 besproken. Een afsluitend colloquium is gepland voor eind 2025, met als doel de interoperabiliteit en rechtszekerheid in digitale archivering verder te versterken.

De wens voor een werkgroep interoperabiliteit werd uitgesproken, terwijl het dossier artificiële intelligentie in 2024 nog niet actief kon worden gestart. Beide thema's worden in 2025 opnieuw opgepakt. Binnen het thema ruimtevaart vonden drie bijeenkomsten plaats, met een vruchtbare informatie-uitwisseling – ook al het bleek lastig om gezamenlijke strategische doelstellingen te formuleren. Wel vond er een toenadering plaats tussen ruimteagentschappen uit de drie Benelux-landen, hetgeen perspectief biedt voor bredere samenwerking.

Tot slot werden in 2024 tijdens drie bijeenkomsten juridische lacunes geïdentificeerd op het gebied van de handel in zogeheten strategische goederen – *dual use* producten (producten die zowel civiel als militair kunnen worden ingezet), defensiegerelateerde producten, civiele vuurwapens en munitie – binnen de Benelux. Onder andere naar aanleiding daarvan namen Vlaanderen en Wallonië de eerste stappen richting wetsaanpassingen. Deze aanpassingen zijn cruciaal om de werking van de interne markt binnen zowel de Benelux als de Europese Unie te waarborgen.

OVERIGE

Naast de kernprioriteiten besteedde de Benelux in 2024 ook aandacht aan enkele aanvullende economische dossiers die de interne markt en de Benelux-economie verder versterken. Een sprekend voorbeeld was de ondersteuning van de kandidatuur van de Euregio Maas-Rijn voor de Einstein Telescoop – een grootschalig wetenschappelijk project met Europese uitstraling, dat fundamenteel onderzoek koppelt aan grensoverschrijdende samenwerking.

Hoewel de Benelux formeel geen projectpartner is, biedt het Secretariaat-generaal inhoudelijke en procesmatige ondersteuning waar mogelijk. Het Secretariaat-generaal was aanwezig op meerdere ministeriele bijeenkomsten en staat klaar om, indien gewenst, de mogelijke inzet van het Benelux-juridisch instrumentarium te verkennen.

DUURZAME ONTWIKKELING EN ENERGIE

Duurzame ontwikkeling en energie stonden in 2024 prominent op de agenda van de Benelux-samenwerking, met bijzondere aandacht voor marktwerking, veerkracht en innovatie. Via het Belgische EU-voorzitterschap vervulde de Benelux een brugfunctie tussen regionale platformen en het bredere Europese beleid. Binnen het energiehoofdstuk kwamen thema's als leveringszekerheid, systeemintegratie en concurrentievermogen sterk naar voren. Tegelijkertijd werd voortgebouwd op de ambities uit het jaarplan om innovatie in te zetten als drijvende kracht voor een toekomstbestendige economie. Die benadering kreeg vorm via thematische agendering, netwerken en grensoverschrijdende samenwerking die de Benelux positioneren als actieve speler in het Europese energiedebat.

EXPORT VAN VERVUILDE BRANDSTOFFEN

In november 2024 namen de Benelux-landen een belangrijke stap richting duurzamere handel met de goedkeuring van een Benelux-aanbeveling over de export van brandstoffen naar derde landen (M(2024)4). Deze aanbeveling, tot stand gekomen met inhoudelijke betrokkenheid van het VN-Milieuprogramma (UNEP), roept op tot strengere normen en handhaving om te voorkomen dat vervuilende brandstoffen – met hoge gehalten aan onder meer zwavel en benzeen – worden geëxporteerd naar landen buiten de EU en de Europese Economische Ruimte (EER).

Met deze maatregel willen de Benelux-landen bijdragen aan betere luchtkwaliteit en volksgezondheid in importerende landen, vooral in West-Afrika.

De aanbeveling stelt als doel dat de exporterende Benelux-lidstaten hun nationale regelgeving uiterlijk op 1 januari 2027 in overeenstemming brengen met deze hogere standaarden. De Benelux positioneert zich hiermee als Europese voorloper in de aanpak van grensoverschrijdende milieuproblematiek.

In samenhang hiermee spraken de hiervoor verantwoordelijke inspectiediensten uit de Benelux uit om intensiever te gaan samenwerken.

KLIMAAT, KLIMAATADAPTATIE EN WATERBEHEER

In 2024 gaf de Benelux verdere invulling aan haar klimaatadaptatiestrategie door grensoverschrijdende risicoanalyses en samenwerking rond weerbare infrastructuur en landgebruik. De aandacht ging daarbij uit naar droogte, overstromingen en hittestress, met name in kwetsbare stedelijke gebieden.

Een belangrijk moment was de Benelux-Waterdag op 26 maart, die het startschot vormde voor een ambitieus traject rond transnationale waterzekerheid en die in samenwerking werd georganiseerd met de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare werken.

Tijdens deze bijeenkomst werd een gezamenlijke routekaart gepresenteerd, waarin maatregelen zijn opgenomen voor betere datadeling, geïntegreerd waterbeheer en de vergroening van stedelijke omgevingen. Deze routekaart biedt een solide basis voor langdurige samenwerking op het snijvlak van klimaat, water en ruimtelijke ontwikkeling.

De Benelux werkte hierbij nauw samen met het *European Climate Adaptation Platform (Climate-ADAPT)*, waaruit instrumenten werden gedeeld en *best practices* werden geïnventariseerd op het gebied van risicobeheer, monitoring en adaptieve beleidsvorming.

Daarnaast werd gewerkt aan een voorstel voor een gezamenlijke verkenning van klimaatbestendige landbouwstrategieën. Deze studie moet in 2025 dienen als inhoudelijke input voor een breder Europees initiatief en onderstreept het voornemen van de Benelux om bij te dragen aan een veerkrachtig landbouwmodel dat in staat is zich aan te passen aan de uitdagingen van de klimaatverandering.

WATERSTOF

In 2024 zette de Benelux stappen om zich te positioneren als een strategische waterstofhub binnen Europa. De focus lag op drie kernaspecten: import, infrastructuur en opslag. Via een reeks evenementen en overlegmomenten werd de samenwerking verdiept en de kennisuitwisseling versterkt. Twee workshops, die in samenwerking met buurregio's van de Benelux werden georganiseerd, vormden de focus van deze inspanningen: op 20 november in Brussel stond de veiligheid en veerkracht van waterstofinfrastructuur centraal, terwijl op 2 december in Antwerpen de nadruk lag op de import van waterstofderivaten. Beide bijeenkomsten boden een platform voor experts en beleidsmakers uit de Benelux en daarbuiten om kennis te delen en gezamenlijke strategieën te verkennen. Daarnaast participeerde de Benelux in relevante Europese fora, waaronder de Grande Région-conferentie op 19 maart in Metz en een waterstofcongres van de Grande Région op 8 oktober in Trier. Deze evenementen gaven invulling aan de aanbeveling uit de Benelux-waterstofstudie van 2023 rond het aanknopen van relaties met de aangrenzende regio's van de Benelux en droegen bij aan grensoverschrijdende beleidsafstemming.

De werkgroep waterstof kwam in 2024 driemaal bijeen en richtte zich op het faciliteren van waterstofimportstromen, de ontwikkeling van infrastructuur en de voorwaarden voor grootschalige opslag. Er vond actieve uitwisseling plaats met het INTERREG-project Green SkHy, met bijzondere aandacht voor de certificering van competenties in de waterstofketen.

Daarnaast werden bredere thema's op Europees niveau besproken, zoals de certificering van hernieuwbare waterstof en de harmonisatie van kwaliteitsnormen. Door deze technische en beleidsmatige betrokkenheid wist de Benelux zich te profileren als een essentiële schakel in de Europese waterstofstrategie, met een rol als facilitator, bruggenbouwer en innovator in een snelgroeende sector.

PENTA-SAMENWERKING

Onder meer dankzij de actieve inzet van de Benelux, die ook het secretariaat van de Penta-samenwerking verzorgt, bleef het *Pentalateral Energy Forum* (Penta) in 2024 het toonaangevende regionale platform voor samenwerking op het gebied van elektriciteit binnen de EU. De samenwerking tussen zeven West-Europese landen (AT, BE, DE, FR, LU, NL en CH) richtte zich op het versterken van marktintegratie, leveringszekerheid en de gezamenlijke aanpak van systeemflexibiliteit en infrastructuuruitdagingen.

Gedurende het jaar vonden talrijke overlegmomenten plaats. Tijdens de ministeriële bijeenkomst werden afspraken gemaakt over het verbeteren van concurrentiekracht en het versterken van een veerkrachtig elektriciteitssysteem. Daarnaast kwamen de directeuren-generaal bijeen, en vonden diverse andere vergaderingen plaats. De Benelux leverde een actieve bijdrage aan de discussie over de hervorming van het Europese elektriciteitsmarktontwerp. Via een klankbordgroep met de Europese Commissie en ENTSO-E werd input geleverd voor leveringszekerheidsanalyses en marktmodellen.

De aanbevelingen uit de eerdere crisisoefening ‘Pentex The Hague’ werden omgezet in een nieuwe tweedaagse oefening op DG-niveau: ‘Pentex BXL’, die waardevolle inzichten bood in de onderlinge afhankelijkheden bij grootschalige stroomuitval (zie ook ‘Crisisbeheersing’).

Het Penta-platform bood daarnaast ruimte om gezamenlijke standpunten te vormen over het Europese gaspakket, capaciteitsmechanismen en eerlijke prijsvorming voor industriële gebruikers. Dit resulteerde in een gezamenlijke ministeriële verklaring over concurrerende elektriciteitsprijzen voor bedrijven, die in december werd aangenomen. De verklaring onderstreept het belang van betaalbare en voorspelbare energieprijzen voor de industrie als fundament voor economische veerkracht en duurzame investeringen in de Penta-regio.

Tijdens een gezamenlijke consultatiedag met Penta en de North Seas Energy Cooperation (NSEC) wisselden de deelnemende landen hun nationale energie- en klimaatplannen uit. De nauwe afstemming tussen de energie-directeuren-generaal illustreerde opnieuw de voortrekkerrol van de Benelux in de Europese energietransitie.

GAS PLATFORM

Het Gasplatform (bestaande uit Duitsland, Frankrijk en de Benelux-landen) vervulde ook in 2024 een belangrijke rol als informeel maar effectief overlegplatform. In drie bijeenkomsten werd gewerkt aan strategische thema's zoals leveringszekerheid, systeemintegratie en de afbouw van fossiele afhankelijkheid.

Belangrijke output waren de *Winter- en Summer Briefings* (februari en september), die de uitfasering van het Groningen gas (L-Gas) monitorden. Het platform functioneerde bovendien als klankbord voor nationale delegaties bij de Europese Energieraad, onder meer bij discussies over de herziening van verordening EU 2017/1938 inzake gaszekerheid.

Via non-papers van Nederland en Denemarken werden voorstellen gelanceerd over regionale samenwerking en solidariteitsmechanismen.

Het platform bood ook ruimte voor strategische reflectie over de toekomstige rol van gas in een koolstofarme economie, en de mogelijke rol van het Gas Platform in de toekomstige architectuur van de energieveiligheid. Het bestaande vertrouwen opgebouwd door deze langdurige samenwerking biedt de basis voor hernieuwde vormen van samenwerking inzake gas in de toekomst.

WINDENERGIE

In 2024 werkte de Benelux verder aan de positionering van de Noordzee als Europa's groene energiecentrale. Binnen de North Seas Energy Cooperation (NSEC), waarvoor het Benelux-Huis als vaste vergaderlocatie fungeert, speelde de Benelux een faciliterende rol bij de uitrol van grootschalige offshore windenergieprojecten en de ontwikkeling van de regio tot een duurzame energiehub.

Tijdens twee ministeriële bijeenkomsten, drie DG-vergaderingen, zeven coördinatoroverleggen en tal van technische sessies werd gewerkt aan de uitvoering van het bestaande werkprogramma. Tegelijk werd een nieuw programma voor 2025–2027 vastgesteld, de niet-bindende Noordzeedoelstellingen geactualiseerd en bijgedragen aan het Offshore Network Development Plan – met extra aandacht voor de rol van waterstof. De aanbevelingen aan de nieuwe Europese Commissie werden deels overgenomen in de 'mission letters' van de toekomstige Eurocommissarissen.

Het strategisch overleg van de Benelux-directeuren-generaal voor energie vond dit jaar plaats in Gent, gecombineerd met bezoeken aan een staalbedrijf en de grensoverschrijdende North Sea Port. Tijdens dit overleg werd gekeken naar hoe de verschillende regionale energieplatforms – waaronder NSEC en Penta – elkaar versterken, met als doel de zichtbaarheid en invloed van de Benelux binnen het bredere Europese energielandschap te vergroten.

De strategische afstemming bood de Benelux-landen ook ruimte om gezamenlijk op te trekken in nieuwe dossiers, zoals de door België en Nederland getrokken ontwikkeling van het *Greater North Sea Basin Initiative* (GNSBI), dat streeft naar een evenwichtige afstemming tussen alle gebruikers van de Noordzee. Daarnaast werd gesproken over de harmonisatie van aanbestedingsstandaarden in offshore windenergie en hoe deze een plaats kunnen krijgen binnen de Europese beleidsontwikkeling rond de *Net Zero Industry Act* (NZIA).

CIRCULAIRE ECONOMIE EN INNOVATIE

Naast de energietransitie lag in 2024 een duidelijke focus op het versterken van de circulaire economie. De Benelux-landen namen gezamenlijke initiatieven om de overgang naar kringlooeconomieën te versnellen, met concrete stappen op het vlak van kennisdeling, beleidsafstemming en innovatie. Een belangrijke stap was de organisatie van een Benelux-workshop in Rotterdam, waar innovatieve praktijken zoals het hergebruik van bouwmaterialen, circulaire verpakingslogistiek en terugname-systemen voor consumptiegoederen centraal stonden. Deze voorbeelden werden opgenomen in een inventarisatie van goede praktijken, met het oog op opschaling en bredere toepassing binnen de Europese context.

DUURZAME EN GEDIVERSIFIEERDE LANDBOUW

In 2024 zette de Benelux zich in voor de ontwikkeling van een landbouwmodel dat zowel robuust als toekomstbestendig is: ecologisch verantwoord, economisch haalbaar en sociaal gedragen. Er werd ingezet op verduurzaming én diversificatie, met aandacht voor innovatieve technieken, alternatieve productie, en circulair grondstoffengebruik. Ten gevolge van de aanbeveling van het Benelux Parlement van 16 juni werd in 2024 ook de Benelux-werkgroep Landbouw gereactiveerd. Dit bood een kader voor structureel overleg en de concretisering van gezamenlijke ambities op het vlak van duurzame landbouw.

Daarnaast werd gezamenlijk gereflecteerd op het Europese “*Right to Repair*”-initiatief, waarbij consumentenrecht, productduurzaamheid en herstelbaarheid van goederen centraal staan. In het verlengde hiervan startten de drie landen met de voorbereiding van een gezamenlijk Benelux-kader voor ecodesign en productpaspoorten, dat inzet op transparantie over de herkomst, samenstelling en herstelopties van producten.

Met deze initiatieven bevestigt de Benelux zijn rol als gidsregio voor duurzame productie en consumptie, waar beleid, praktijk en innovatie hand in hand gaan in de transitie naar een circulaire economie.

Gedurende het jaar vonden inhoudelijke gesprekken plaats over nieuwe teeltmethoden, alternatieve eiwitbronnen, bodemverbetering en de reductie van chemisch gebruik. Daarbij werd voortgebouwd op het Benelux-brede ‘Living Lab’-model, met experimentele focusregio’s in Vlaanderen, Noord-Nederland en Zuid-Luxemburg. Deze gebieden fungeren als testzones voor vernieuwende landbouwpraktijken met directe beleidsrelevantie.

VOEDSELVEILIGHEID EN DIERGEZONDHEID

In 2024 werd de samenwerking binnen het Benelux-netwerk voedselveiligheid verder verdiept. Het netwerk kwam zesmaal bijeen, waaronder tijdens de tweejaarlijkse conferentie in Brussel, die opnieuw fungeerde als belangrijk platform voor kennisdeling en beleidsafstemming tussen de drie landen. Sinds 1 oktober 2024 – en voor het eerst in concrete termen tijdens de plenaire vergadering op 21 en 22 november in Boekarest – verzorgen België, Nederland en Luxemburg gezamenlijk – met coördinatie vanuit het Secretariaat-generaal – het secretariaat van de plenaire vergaderingen van de hoofden van de voedselveiligheidsagentschappen in Europa. Deze rol, die de Benelux-landen tot juni 2026 op zich nemen, onderstreept hun hechte samenwerking en gedeelde inzet voor voedselveiligheid in Europa. De plenaire bijeenkomsten bieden een platform voor het uitwisselen van ervaringen en goede praktijken rond voedselveiligheid, diergezondheid, plantbescherming en consumentenbescherming.

Verder werd er gewerkt aan de verdere harmonisatie van inspectiepraktijken, met bijzondere aandacht voor gezamenlijke *mystery shopping*-acties gericht op consumentenvertrouwen en naleving van voedselnormen. Deze acties versterkten niet alleen de samenwerking tussen toezichhoudende instanties, maar droegen ook bij aan een uniformer handhavingkader binnen de regio.

Ook antibioticaresistentie en de traceerbaarheid van diervoeders kregen in 2024 nadrukkelijke aandacht. Deze onderwerpen zijn essentieel voor zowel volksgezondheid als diergezondheid en vragen om een gezamenlijke aanpak volgens het zogeheten 'One Health'-principe (internationaal erkend concept dat uitgaat van de samenhang tussen de gezondheid van mensen, dieren en het milieu). In het verlengde van de Benelux-samenwerking op het gebied van interne markt en productvereisten werd ook het dossier voedselcontactmaterialen voortgezet.

NATUUR EN BIODIVERSITEIT

In 2024 zette de Benelux zich actief in voor het behoud en herstel van biodiversiteit, met speciale aandacht voor het tegengaan van biodiversiteitsverlies en ecologische versnippering. De uitdagingen rond invasieve soorten en kwetsbare ecosystemen werden onder de aandacht van beleidsmakers, wetenschappers en terreinbeheerders gebracht. Tijdens een gezamenlijke expertdag over invasieve soorten stond de wasbeer centraal – een invasieve soort die zich in alle drie de Benelux-landen heeft gevestigd. Vertegenwoordigers van overheden, kennisinstellingen en natuurorganisaties uit de Benelux én buurlanden/regio's kwamen bijeen om ervaringen uit te wisselen over monitoring en bestrijdingsstrategieën.

Deze grensoverschrijdende uitwisseling van kennis en praktijkvoorbeelden resulteerde in een gezamenlijk rapport dat concrete aanknopingspunten biedt voor een afgestemde aanpak en verdere samenwerking.

NATUUREDUCATIE

In januari 2024 kwamen leerplanontwikkelaars, experts en wetenschappers op het gebied van natuur- en milieueducatie bijeen in het Benelux-Huis voor een studiedag. Het doel van de bijeenkomst was om de kennis over natuur en ecologisch denken bij jongeren van 12 tot 18 jaar in de Benelux-landen te bevorderen.

De verschillende sessies en discussies richtten zich op manieren om natuurgerelateerde thema's beter te integreren in het dagelijkse leerprogramma van jongeren. Naar aanleiding van deze gesprekken werd een rapportage geschreven met praktische hulpmiddelen en concrete strategieën om de integratie van natuur in het onderwijs te versterken.

Ook werd voortgebouwd op bestaande grensoverschrijdende natuurinitiatieven, waaronder het Landschapspark Zwinstreek, waar in 2024 formeel een Parkbureau werd opgericht. Deze structuur moet de gezamenlijke beheerinspanningen stroomlijnen en de ecologische samenhang in het gebied versterken.

Daarnaast ging aandacht uit naar de rol van ecosystemen in grensregio's als klimaatbuffers en biodiversiteitsknooppunten. Door natuurgebieden te verbinden en te integreren in klimaatadaptatiestrategieën, draagt de Benelux bij aan een robuuster en veerkrachtiger landschapsbeleid – een noodzakelijke voorwaarde voor het beschermen van soorten, leefgebieden en natuurlijke hulpbronnen op lange termijn.

LUCHTKWALITEIT

De Benelux bleef in 2024 bijdragen aan de verbetering van de luchtkwaliteit, met nadruk op preventie, regelgeving en bewustwording. Het thema luchtkwaliteit is als een van de prioriteiten opgenomen in het Actieplan voor samenwerking met de regio Hauts-de-France. Daarnaast vonden beleidsvergelijkingen plaats tussen de drie landen, gericht op het afstemmen van normen en handavingspraktijken.

GRENSOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING

In 2024 bleef de Benelux een bruggenbouwer in Europa, met intensieve inzet op grensoverschrijdende samenwerking in uiteenlopende domeinen. Van sociale rechten tot fiscale afstemming: de Benelux bewees opnieuw dat effectieve integratie niet alleen afhangt van grote verdragen, maar juist van dagelijkse, praktische samenwerking op het raakvlak van wetgeving, beleid en dienstverlening.

VERDRAG ROND SOCIALE FRAUDE EN FATSOENLIJKE ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN

In 2024 werd verder gewerkt aan de voorbereiding van het Benelux-verdrag ter bestrijding van sociale fraude en bevordering van fatsoenlijke arbeidsomstandigheden, dat naar verwachting in 2025 formeel zal worden ondertekend.

Het verdrag beoogt de grensoverschrijdende samenwerking te verbeteren, oneerlijke concurrentie tegen te gaan en werknemers beter te beschermen tegen misbruik en uitbuiting.

SAMENWERKING OP FISCAAL GEBIED

De fiscale samenwerking werd versterkt via een strategisch overleg tussen de belastingdiensten van de drie landen, waarbij actuele uitdagingen zoals btw-fraude, digitale handhaving en fiscale transparantie centraal stonden. Het overleg bouwde voort op het eerdergenoemde internationale symposium over de btw-kloof, en leidde tot concrete stappen richting gezamenlijke risicoanalyse en controlemethoden.

Een belangrijk hoogtepunt was inderdaad het internationale symposium over btw-fraude, georganiseerd onder Belgisch Benelux-voorzitterschap. Tijdens deze bijeenkomst werden strategieën uitgewisseld om de btw-kloof te verkleinen en belastingfraude doeltreffender aan te pakken.

Ministers, topambtenaren en experts uit België, Nederland, Luxemburg, de Europese Commissie, de OESO en de academische wereld bespraken de rol van digitalisering, de noodzaak van een solide juridische basis en effectieve internationale samenwerking. Het symposium leverde waardevolle beleidsaanbevelingen op.

In 2024 werden ook gesprekken gevoerd over de digitale rapportageverplichtingen in het kader van EU-wetgeving waarbij de Benelux-landen hun ervaringen uitwisselden en juridische knelpunten in kaart brachten.

INTERREGIONALE BETREKKINGEN

BENELUX 80 JAAR : SAMEN ZONEN
BENELUX 80 ANS : ENSEMBLE SA

Veiligheid, v
duurzaam
Sécurité,

In 2024 werkte de Benelux verder aan haar samenwerking met andere regio's in Europa. Daarbij lag de focus op gezamenlijke uitdagingen zoals mobiliteit, klimaat, digitalisering en onderwijs. Door regelmatig contact met buurregio's en andere partners versterkte de Benelux haar rol als brug tussen West-, Noord- en Oost-Europa.

NOORDRIJN-WESTFALEN (NRW)

De samenwerking met Noordrijn-Westfalen (NRW), waarover in de rest van dit jaarverslag meer te lezen staat, was ook in 2024 sterk. NRW wordt als een geprivilegieerde samenwerkingspartner van de Benelux beschouwd, met nauwe afstemming op uiteenlopende thema's. De thematische samenwerking spitste zich toe op onder meer duurzame luchtvaart, elektrische mobiliteit en slimme grensoverschrijdende infrastructuur. In Europees verband trokken de Benelux en NRW samen op bij het agenderen van innovaties in logistiek en energie. Daarnaast werd de minister-president van NRW opnieuw uitgenodigd, dit keer door het Belgische Benelux-voorzitterschap, voor de Benelux-top – als teken van wederzijds vertrouwen en engagement. In het kader van 80 jaar Benelux werd ook aan jongeren gedacht: studenten van de Benelux-leergang van de Universiteit van Paderborn werden uitgenodigd voor het symposium met de voormalige premiers, wat het belang van kennisuitwisseling en jongerenbetrokkenheid onderstreepte.

HAUTS-DE-FRANCE

In 2024 werd de samenwerking met Hauts-de-France verder versterkt met het oog op het opstellen van een gezamenlijk actieplan voor de komende jaren. Dit plan werd in de loop van 2024 uitonderhandeld onder Belgisch Benelux-voorzitterschap en zal in 2025 worden ondertekend onder Luxemburgs voorzitterschap. Het actieplan vormt het kader voor strategische en thematische verdieping van de samenwerking en verkent hoe de samenwerking kan worden uitgebreid naar relevante domeinen, waaronder onderwijs, beroepsopleiding, mobiliteit, circulaire economie, landbouw en decarbonisering. Binnen dit kader kreeg het thema waterstof bijzondere aandacht. Hauts-de-France werd betrokken bij gezamenlijke initiatieven rond de energietransitie, met focus op duurzame productie, import en gebruik van waterstof in een grensoverschrijdende context.

Als blijk van het wederzijdse engagement werd het College van Secretarissen-generaal op uitnodiging van de president van Hauts-de-France ontvangen in het regioparlement in Lille om daar het parlement toe te spreken. Verder bracht het college, met ondersteuning van de ambassades van de drie Benelux-landen, een bezoek aan Parijs. Daar werd onder meer gesproken met vertegenwoordigers van de Franse overheid en de Franse ambassadeur voor grensoverschrijdende samenwerking, met het oog op verdere verdieping van de samenwerking met Hauts-de-France en rond grensoverschrijdende veiligheidsonderwerpen.

GRANDE RÉGION

De samenwerking met de Grande Région werd in 2024 voortgezet, in lijn met de prioriteiten van het Benelux-jaarplan. In dit kader werkte het Secretariaat-generaal samen met het Centrum voor Grensoverschrijdende Studies van de Universiteit van de Grande Région (UniGR-CBS) aan de organisatie van een seminar op 22 maart 2024, gewijd aan de realiteit en de uitdagingen waarmee grensarbeiders worden geconfronteerd.

Het Secretariaat-generaal trad toe tot het project “Fietspad tussen Aarlen en Luxemburg” gefinancierd door Interreg-programma Grande Région. De aanvraag werd goedgekeurd tijdens de vergadering van het projectbegeleidingscomité op 29 januari 2025. Het Secretariaat-generaal heeft de status van “methodologische partner”, neerkomt op een soort waarnemerspositie van het project. Via deze rol kan de Benelux op flexibele wijze zijn expertise ter beschikking stellen binnen dit Interreg-project.

BALTISCHE STATEN

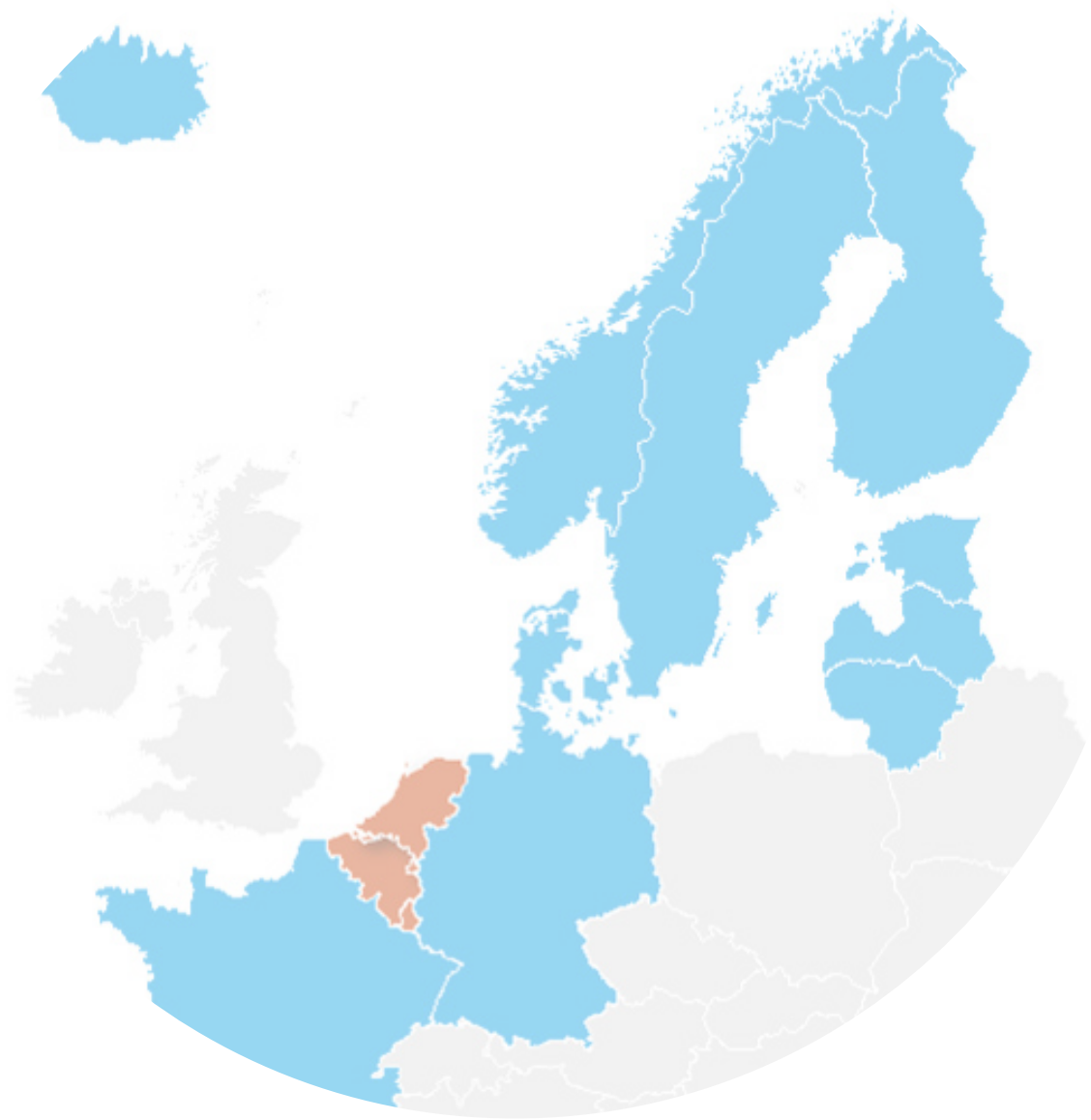
De samenwerking tussen de Benelux en de Baltische staten kreeg in 2024 een belangrijke impuls met de inwerkingtreding op 1 mei van het Verdrag inzake automatische wederzijdse erkenning van hogeronderwijsdiploma's. Dit verdrag werd reeds in 2021 gesloten en breidt het bestaande Benelux-mechanisme uit naar Estland, Letland en Litouwen. Daarmee vormt het een concrete stap naar soepelere overstappen voor studenten tussen de betrokken landen.

De inwerkingtreding werd gemarkeerd met een internationaal evenement in Brussel, georganiseerd door het Benelux-secretariaat, waar ministers en vertegenwoordigers van onderwijsorganisaties uit de Benelux, de Baltische staten en de Noordse Raad samenkwamen. Tijdens een paneldiscussie werd stilgestaan bij de meerwaarde van automatische erkenning voor grensoverschrijdend studeren en werken, en bij het belang van wederzijds vertrouwen, transparantie en samenwerking in het hoger onderwijs.

NOORDSE RAAD

In 2024 werd de relatie met de Noordse Raad, het samenwerkingsorgaan van de Scandinavische landen, verder verdiept. Een formeel werkbezoek aan het SG van de Noordse Raad stond gepland om de samenwerking te versterken op terreinen waar beide regio's als voorloper gelden. Daarbij lag de nadruk op de ontwikkeling van beleid rond kunstmatige intelligentie en de toepassing van het Verdrag inzake automatische diploma-erkenning. Verder werd de plenaire sessie van het parlement van de Noordse Raad in Reykjavik bijgewoond door een delegatie van het SG.

De uitwisseling met de Noordse landen is ingebed in de bredere Benelux-strategie om actief samen te werken met regio's die eenzelfde ambitie delen rond transparantie, rechtvaardige mobiliteit en digitale innovatie. Deze dialoog draagt bij aan beleidsverrijking en versterkt de rol van de Benelux als bruggenbouwer binnen Europa.

Benelux-conferentie over crisiscommunicatie in Steden - 13 november

OVERLEGGEN IN 2024

Werkgroepen en expertoverleggen	272
Strategische overleggen	16
Ministeriële overleggen	5
Workshops, studiedagen, etc.	10
Werkbezoeken	4

Benelux-top - 26 november

Comité van Ministers - 19 december

